

Likestillings- og
diskrimineringsombudet

Til rette vedkommende

Vår ref.

10/487-17 /SF-473, SF-520.4, SF-
711, SF-821, SF-902 /

Dato:

22.08.2011

Anonymisert versjon av uttalelse

Likestillings- og diskrimineringsombudet viser til klage av 14. mars 2010 fra A. Ombudet beklager den lange saksbehandlingstiden.

A har søkt om å få reise som utvekslingsstudent til USA gjennom EF High School Year (EF). EF har avslått søknaden med henvisning til at et utvekslingsår vil være en for stor påkjenning for A, på grunn av diagnosen sosial angst.

A mener avslaget innebærer en diskriminering av henne i strid med diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 4.

Likestillings- og diskrimineringsombudet har kommet fram til at EF Education, avdeling High School Years avslag på As søknad om å delta på deres utvekslingsprogram til USA uten å innhente informasjon om hvordan diagnosen arter seg for A er i strid med diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 4.

Likestillings- og diskrimineringsombudets uttalelse kan bringes inn for Likestillings- og diskrimineringsnemnda. Fristen er seks uker fra mottakelsen av dette brevet, se vedlagte orientering.

Vedlegg: 1. Likestillings- og diskrimineringsombudets uttalelse
 2. Orientering om å bringe saken inn for Likestillings- og
 diskrimineringsnemnda

Kopi: A

OMBUDETS UTTALELSE

Sakens bakgrunn

Framstillingen av sakens bakgrunn bygger på partenes redegjørelser til ombudet.

A søkte Education First (EF) High School Year om å få gå ett år på High School i USA. A var seksten år på søknadstidspunktet. EF ba A opplyse om eventuelle psykiske plager i søknaden. A opplyste at hun hadde fått diagnosen sosial angst for en tid tilbake, og at hun var i ferd med å avslutte behandling hun har gått til for denne.

EF avslo søknaden i brev av 12. mars 2010. EF begrunnet avslaget med at ett år på High School ville kunne bli en for stor påkjenning for A med tanke på hennes sykdomsbilde. EF innhentet ikke flere medisinske rapporter fra leger i Norge. Søknaden ble derimot sendt til flere av EFs vertsland for en vurdering. Alle kontorene ga tilbakemelding om at de ikke hadde mulighet for å plassere A. Avslaget var basert på disse tilbakemeldingene.

EF High School Year er en avdeling av EF Education First i Norge. EF High School Year arrangerer utveksling for ungdommer som ønsker å gjennomføre ett år på videregående i utlandet. EF High School Year bistår i denne prosessen med søknad, forberedelse, visum og andre praktiske arrangementer før avreise.

EF Educational Foundation for Foreign Study er organisasjonen som tar endelig stilling til studentsøknader. Organisasjonen lokaliserer vertsfamilier i henhold til retningslinjer fra US State Department i USA og følger opp studentene når de har ankommet. EF Educational Foundation for Foreign Study er lokalisert i USA.

I dette tilfellet har EF Educational Foundation for Foreign Study automatisk avslått søknaden da A var under behandling da søknaden ble levert.

A opprettet klagesak ved brev av 14. mars 2010.

Partenes syn på saken

A mener hun har blitt diskriminert på grunn av sin diagnose, siden EF High School Year skriver i avslaget at det er på grunn av hennes sykdomsbilde hun ikke får reise som utvekslingselev. På grunn av hennes sykdomsbilde begrenser EF dermed hennes mulighet til å gjennomføre det andre på hennes alder, uten diagnose, har anledning til å gjennomføre.

A stiller spørsmål ved om EF har lov til å stille krav om at personer med psykiske lidelser ikke får muligheten til å gå et år på High School i USA, og på hvilket grunnlag EF kan anta at dette er en for stor belastning for henne. Hun mener også det ikke er riktig at hun skal straffes fordi hun er åpen om sin lidelse, og stiller spørsmål ved om diagnosen skal begrense hennes muligheter videre i livet.

EF High School Year viser til at det gjøres en individuell vurdering for hver person som søker med EF High School Year. Vurderingen gjøres av personell ved kontoret i Oslo etter et personlig intervju og i samarbeid med kontoret i vertslandet studenten søker til.

Alle studenter som søker blir vurdert på grunnlag av personlighet, om de synes egnet som student, karakterer på skolen, sykdommer og inntrykk som de gir på intervjuet. Kravene utarbeides i samarbeid med EF High School Year sine samarbeidspartnere i vertslandet, herunder EF Foundation for Foreign Study, som gjennomfører

plasseringene hos vertsfamilier og skoler, samt de videregående skolene i vertslandene.

EF-programmet er lagt opp slik at studentene bor i private familier og går på lokal High School. Vurderingene som gjøres av EF er om det vil medføre problemer for EF å plassere en student hos en vertsfamilie, og å plassere en student på en videregående skole. EF High School Year viser til at i denne saken vil det være problemer med begge deler. Skolene i USA vil være tvunget til å ta hensyn til eventuelle problemer som måtte dukke opp i løpet av året, som for eksempel i sosiale settinger på skolen. Det blir også vanskelig å finne vertsfamilie. Det vises til at det er et problem for EF at det er svært vanskelig å finne vertsfamilier som vil ta i mot kronisk syke. Vertsfamiliene får selv bestemme hvilken elev de vil ta i mot, og i de fleste land, inkludert USA, får familiene ikke betaling. De påtar seg å være vertsfamilier kun fordi de er interessert i fremmede kulturer, og fordi de liker å ha ungdom i huset.

EF High School Year viser også til at et utvekslingsår kan være en tøff påkjenning og at de må vite at alle studentene er forberedt på de utfordringene de møter i løpet av et helt år. Ofte er et utvekslingsår den første reisen som gjøres uten foreldre/foresatte, noe som kan gjøre det ekstra utfordrende for studentene. Dersom EF High School Year i samarbeid med kontoret i vertslandet mener at det blir vanskelig å finne vertsfamilie, må de takke nei til studenten. Hvis ikke vil EF sitte med ansvaret om man kommer til august uten å ha funnet familie, og studenten kanskje vil stå uten skoleplass i Norge.

EF High School Year viser for øvrig til at dersom det framkommer ny informasjon som ikke tidligere har blitt presentert, vil det som regel bli gjort en ny vurdering av søkeren.

I avslaget skriver EF High School Year at de har kommet fram til at ett år på High School vil bli en stor påkjenning for A på grunn av hennes sosiale angst. Det vises til at det kan være en stor påkjenning for en ungdom å tilbringe et år borte fra familie og venner, og at de av hensyn til både studenten selv og vertsforeldrene har satt et krav om at utvekslingsstudentene ikke må ha noen form for psykisk lidelse.

EF Educational Foundation for Foreign Study avslo automatisk søknaden til A da hun var under behandling da søknaden ble levert.

Rettslig grunnlag

Ombudet kan gi uttalelse om et forhold er i strid med diskriminerings- og tilgjengelighetsloven eller ikke, jf. diskrimineringsombudsloven § 3 tredje ledd, jf. § 1 andreledd nr. 3.

Direkte diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne er forbudt, jf. diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 4 første ledd.

Med direkte diskriminering menes at en handling eller unnlattelse har som formål eller virkning at personer på grunn av nedsatt funksjonsevne blir behandlet dårligere enn andre blir, er blitt eller ville blitt behandlet i en tilsvarende situasjon, jf. § 4 andre ledd.

Forskjellsbehandling som er nødvendig for å oppnå et saklig formål, og som ikke er uforholdsmessig inngripende overfor den eller dem som forskjellsbehandles, anses ikke som diskriminering etter loven her, jf. § 4 fjerde ledd.

Ombudets vurdering

Ombudet har tatt stilling til om EF High School Years avslag på As søknad om å delta på utvekslingsprogram til USA innebar en forskjellsbehandling i strid med diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 4. Ombudet bemerker at EF Foundation for Foreign Studys handlinger faller utenfor diskriminerings- og tilgjengelighetslovens geografiske virkeområde, jf. § 2 andre ledd. Ombudets vurdering av saken begrenses derved til EF High School Years behandling av As søknad. Saken vurderes etter bestemmelsen om direkte diskriminering.

Sosial angst er en psykisk lidelse som etter loven utvilsomt er å anse som en nedsatt funksjonsevne. EF High School Year skriver i avslagsbrevet til A at EF High School

Year av hensyn til både studenten selv og vertsforeldrene har satt et krav om at utvekslingsstudentene ikke må ha noen form for psykisk lidelse. Det er derfor klart at det er årsakssammenheng mellom As diagnose og avslaget på søknaden hennes. Det foreligger derfor i utgangspunktet en direkte diskriminering. Det er dermed spørsmål om unntaket i § 4 fjerde ledd kommer til anvendelse.

For at forskjellsbehandlingen skal være lovlig må den ivareta et saklig formål, være nødvendig for å oppnå dette formålet, og behandlingen må ikke være uforholdsmessig inngripende overfor A. Alle de tre vilkårene må være oppfylt for at unntaksadgangen skal komme til anvendelse.

EF High School Year viser til at formålet med forskjellsbehandlingen av studenter med psykiske lidelser dels gjøres av hensyn til studenten selv, og dels av hensyn til vertsforeldrene. EF High School Year viser også til at det er vanskelig å skaffe vertsforeldre i slike tilfeller.

A skriver at hun har gått til behandling for sin sosiale angst, men at hun nå er i ferd med å avslutte behandlingen. Slik ombudet oppfatter A mener hun at hun på søknadstidspunktet fremdeles hadde en psykisk lidelse, men at denne ikke innebar at det vil være en for stor belastning for henne å reise som utvekslingsstudent.

Forarbeidene uttaler at det bør vises tilbakeholdenhet med å akseptere overbeskyttende holdninger overfor mennesker med nedsatt funksjonsevne som saklige hensyn (ot.prp. nr. 44 (2007–2008) side 107). Mennesker med nedsatt funksjonsevne må i utgangspunktet kunne velge å utsette seg for ulike typer risikoer, på samme måte som andre.

Dette utgangspunktet kan imidlertid ikke gjelde absolutt. I saker som dreier seg om umyndige elever ved videregående skole bør utvekslingsorganisasjonen på selvstendig grunnlag ha et ansvar for å vurdere om eleven er egnet, og om eleven vil håndtere å være borte fra familie og venner i et helt år som utvekslingsstudent.

Ombudet finner at hensynet til den som forskjellsbehandles *kan* være en saklig grunn til å avslå en søknad om å delta på utvekslingsprogram. Det avgjørende må imidlertid

være om avslaget er konkret begrunnet i hvordan den nedsatte funksjonsevnen arter seg for vedkommende holdt opp mot innholdet i utvekslingsprogrammet.

EF High School Year skriver i brev av 13. desember 2010 at hvis ”en søker har kroniske sykdommer vil vi nesten alltid spørre om mer dokumentasjon fra student/foresatte/lege på tilstanden og hvordan dette kan påvirke utvekslingsåret til studenten. Dette blir så sendt til EF sitt kontor i vertslandet som avgjør om studenten kan aksepteres basert på retningslinjene fra myndighetene i hvert vertsland.”

I dette tilfellet mangler det konkrete opplysninger fra lege om hvordan den sosiale angsten arter seg for A. Søknaden ble automatisk oversendt stiftelsen EF Educational Foundation for Foreign Study i USA, som avsto søknaden med begrunnelsen at hun var under behandling på søknadstidspunktet, uten å be om ytterligere informasjon.

Dersom EF High School Year hadde innhentet ytterligere opplysninger i As tilfelle, er det likevel ikke sikkert at søknaden ville blitt innvilget av EF Educational Foundation for Foreign Study i USA. Uansett er det et poeng for ombudet at A har blitt avskåret fra å få en individuell vurdering av søknaden sin.

EF High School Year overlot til stiftelsen å vurdere om mer dokumentasjon skulle innhentes. På den ene siden kan det argumenteres for at dersom EF Foundation for Foreign Study uansett ville komme til å avslå en søknad, er det en unødvendig prosess å innhente i mange tilfeller nokså personlige opplysninger om en diagnoses innvirkning på et utvekslingsopphold. På den annen side hindrer en slik behandling søkeren i å få legge fram et mest mulig korrekt bilde av seg og sin situasjon. Om opplysningene skal framlegges vil være opp til søkeren/søkerens foresatte å avgjøre.

EF Foundation for Foreign Study skriver i brev av 31. mars 2011 at ”EF Foundation does not accept students to the program who have engaged in psychological or mental health-related conceling or treatment”. Ombudet utelukker likevel ikke at det vil kunne ha betydning for EF Education for Foreign Studys behandling av søknader på hvilken måte den legges fram fra EF High School Years side. Det er lite trolig at EF High School Year ville videreformidlet As søknad dersom EF Foundation for Foreign Studys behandling av søknader fra søkere med psykiske lidelser var så kategorisk som

beskrevet. Det vil være særlig viktig ved en slik framleggelse at søknaden gir et mest mulig korrekt bilde av søkers situasjon.

EF High School Years framgangsmåte i den aktuelle saken synes å være i strid med deres egen praksis omtalt ovenfor. Det er dermed ikke mulig for ombudet å foreta en vurdering av hvorledes As diagnose ville ha innvirket på et utvekslingsopphold. All den tid EF High School Year ikke har bedt om de nødvendige opplysningene fra A, kan ombudet vanskelig slå fast at forskjellsbehandlingen er saklig ut fra hensynet til å beskytte A.

Hensynet til vertsfamiliene og at amerikansk rett etterleves sikres av EF Educational Foundation for Foreign Study i USA, og faller utenfor virkeområde til diskriminerings- og tilgjengelighetsloven. Dersom søkeren får en individuell behandling av EF High School Year i Norge, men får avslag av landet vedkommende søker utveksling til, faller dette utenfor norsk diskrimineringslovs virkeområde.

Det kan imidlertid oppstå spørsmål om det er i strid med norsk diskrimineringslovgivning å formidle utvekslingsstudenter til land som forskjellsbehandler søkere i strid med norsk diskrimineringslovgivning. I dette tilfellet vil ombudet ikke vurdere dette, da ombudet har kommet fram til at A ulovlig ble avskåret fra en individuell vurdering på et tidligere tidspunkt i prosessen.

Konklusjon

EF High School Years avslag på As søknad om å delta på EF High School Years utvekslingsprogram i USA uten å innhente informasjon om hvordan diagnosen arter seg for A er i strid med diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 4.

* * *

Likestillings- og diskrimineringsombudet har ikke kompetanse til å ilegge erstatnings- og/eller oppreisningsansvar. Spørsmål om erstatning og/eller

oppreisning avgjøres av domstolene, jf. diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 16, jf. § 17. Ombudet vil likevel oppfordre partene til å komme frem til en minnelig løsning i saken. Vi ber om tilbakemelding innen 19. september 2011 om hvordan EF High School Year foreslår å løse saken, dersom EF High School Year velger ikke å bringe saken inn for Likestillings- og diskrimineringsnemnda.

Oslo, 19.08.2011

Sunniva Ørstavik

likestillings- og diskrimineringsombud